

Marek Gola

Streszczenie rozprawy doktorskiej:

**Decyzje Rady Polityki Pieniężnej a gospodarka Polski w latach 1998 – 2022.
Analiza wpływu oraz możliwego upolitycznienia procesu decyzyjnego.**

Przedmiotem niniejszej rozprawy jest analiza decyzji Rady Polityki Pieniężnej oraz ich wpływu na gospodarkę Polski w latach 1998–2022, prowadzona z perspektywy nauk o polityce. Rozprawa ma charakter interdyscyplinarny, ponieważ łączy analizę politologiczną z ustaleniami ekonomii, prawa oraz analizy instytucjonalnej, jednak jej zasadnicza oś interpretacyjna pozostaje politologiczna. Punktem wyjścia nie jest tu wyłącznie pytanie o ekonomiczną skuteczność polityki pieniężnej, lecz także pytanie o to, w jaki sposób instytucja publiczna formalnie wyposażona w wysoki stopień autonomii funkcjonuje w ramach szerzej rozumianej polityki państwa, w relacji do rządu, parlamentu, Prezydenta RP oraz do zmieniającego się otoczenia społeczno-politycznego.

Rozprawa koncentruje się na podsumowaniu działalności Rady Polityki Pieniężnej (RPP) na przestrzeni ćwierćwiecza, od początku jej powstania w 1998 roku do końca 2022 roku. Okres ten obejmuje trzyletnią kadencję Hanny Gronkiewicz-Waltz, kadencję Leszka Balcerowicza, przerwana katastrofą kadencję Sławomira Skrzypka, kadencję Marka Belki oraz pierwszą całą kadencję, stąd okres do 2022 roku, Adama Głapińskiego.

Głównym przedmiotem badawczym dysertacji jest kwestia upolitycznienia decyzji Rady Polityki Pieniężnej i jak to wpływało na gospodarkę Polski.

Przedmiotem rozważań jest sposób oddziaływania i wzajemnych relacji rządów i Przewodniczących Rady Polityki Pieniężnej funkcjonującej w rzeczywistości politycznej oraz powstałych w wyniku tego decyzji i konsekwencji w gospodarce.

Dotychczas nie dokonano takiej analizy w literaturze, dlatego zasadniczą część pracy jest poświęcona decyzjom Rady, czy były one podejmowane pod wpływem rządu i ich oddziaływaniu na Polską rzeczywistość.

Zadaniem Rady Polityki Pieniężnej jest coroczne ustalanie założeń i realizacja polityki pieniężnej państwa.

Podstawowym celem Rady Polityki Pieniężnej jest dbanie o stabilność polskiego pieniądza, o stabilną, niską inflację. Stara się, by była ona jak najbardziej zbliżona do 2,5 procent, przy czym dopuszcza odchylenia o plus/minus jeden punkt procentowy.

Jeśli nie koliduje to z celem inflacyjnym, Rada dba też o wzrost gospodarczy;

RPP, choć formalnie niezależna, działa w kontekście politycznym, w którym różne siły polityczne mają swoje cele.

RPP została zapisana w Konstytucji RP jako organ niezależny, odpowiedzialny za prowadzenie polityki pieniężnej w Polsce, w tym przede wszystkim za stabilność cen (inflację). Jej zadaniem jest podejmowanie decyzji o stopach procentowych i innych aspektach polityki monetarnej, niezależnie od rządu.

Omawianą problematykę – rozprawę podzielono na wstęp, 4 rozdziały i zakończenie.

Pierwszy rozdział obejmuje historię banków centralnych, opis głównych banków centralnych na świecie, ich funkcje oraz teorie dotyczące Narodowego Banku Polskiego i polityki pieniężnej.

Rozdział drugi omawia podstawy prawne, cele i funkcje Narodowego Banku Polskiego oraz wybrane teorie dotyczące inflacji.

Trzeci rozdział skupia się na problemach polityki pieniężnej w Polsce, jej strategiach i instrumentach. Dotyczy kluczowych aspektów polityki pieniężnej w Polsce, szczególnie po 1989 roku.

Ostatni, najobszerniejszy rozdział, analizuje decyzje, uchwały oraz każde głosowanie Rady Polityki Pieniężnej przez badane 25 lat, a także ich wpływ na polską gospodarkę, PKB, inflację oraz życie obywateli.

Analizie poddano składy RPP, uwzględniając, kto zostawał jej członkiem w czasie rządów poszczególnych partii politycznych, z jakich partii pochodziły te osoby i przez kogo były desygnowane. Okresy analiz to kadencje poszczególnych prezesów Narodowego Banku Polskiego, będących jednocześnie przewodniczącymi Rady Polityki Pieniężnej.

Warto postawić pytania i są one stawiane w pracy jako tezy:

Najważniejsze z nich to czy RPP jest niezależna?

Czy na politykę RPP wpływa jej skład?

Czy RPP reagowało właściwie i na czas a może reakcje były za późne, niewłaściwe?

Czy doszło co zaniechań, braku reakcji a może reakcje na to co dzieje się w gospodarce były za późne lub złe?

Czy RPP wykorzystywało właściwe instrumenty które miało do dyspozycji?

Czy były i jakie oczekiwania rządów wobec RPP?

Czy i jak na decyzje RPP wpływa Prezes NBP?

Podstawę przyjętej metodologii stanowią metody: prawnodogmatyczna, logiczno-językowa, historyczna i badań porównawczych. Przeprowadzona zostanie przede wszystkim analiza realizacji założeń polityki pieniężnej Narodowego Banku Polskiego i Rady Polityki Pieniężnej w latach 1998 – 2022.

Podstawowymi źródłami wykorzystywanymi podczas pisania rozprawy doktorskiej są ustawy o Narodowym Banku Polskim, Prawo Bankowe, Konstytucja, czy ustawa o nadzorze nad rynkiem finansowym, literatura a przede wszystkim założenia polityki pieniężnej, publikowane co roku przez NBP i RPP na kolejny rok oraz ich realizacje, publikowane jako dokument po zakończeniu roku.

Dysertacja udowadnia, że upolitycznienie Rady Polityki Pieniężnej ma istotny wpływ na jej decyzje, co z kolei oddziałuje wprost na gospodarkę kraju, najczęściej w sposób negatywny. Niniejsza praca naukowa ma na celu zwrócenie uwagi na zagrożenie jakie niesie upolitycznienie takich organów jak Rada Polityki Pieniężnej i jej decyzji.

Przeprowadzone analizy prowadzą do wniosku, że decyzje RPP wywierały w badanym okresie istotny wpływ na gospodarkę Polski. Oddziaływały one przede wszystkim na inflację, koszt pieniądza, warunki finansowania gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, tempo wzrostu gospodarczego, poziom bezrobocia, rynek kredytowy oraz kurs walutowy.

W konsekwencji należy stwierdzić, że polityka pieniężna w Polsce w latach 1998–2022 była obszarem, w którym państwo oddziaływało na gospodarkę za pośrednictwem instytucji formalnie autonomicznej, lecz niepozostającej poza systemem politycznym. To właśnie ta podwójna natura polityki pieniężnej — ekonomiczna w instrumentach i skutkach, a zarazem instytucjonalno-polityczna w sposobie jej prowadzenia — stanowi najważniejszy rezultat przeprowadzonych badań.

Marcel Golę

